

ЖИВА МАСА ТА ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРІВ-ПЕРВІСТОК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

П. Боднар, В. Боднарчук
bodnarlviv28@ukr.net

Львівський національний університет ветеринарної медицини
імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

Оцінка тварин за екстер'єром та конституцією є важливою складовою в комплексній системі селекції. Екстер'єр сільськогосподарських тварин є зовнішнім проявом конституції і повністю характеризує їхні племінні, продуктивні та адаптаційні можливості. За екстер'єром також оцінюють ступінь типовості тварин для породи, лінії, родини.

Дослідження проведені у стаді племзаводу ДП «Ямниця» Івано-Франківської обл. на коровах-первістках української чорно-рябої молочної породи. Було сформовано 4 групи первісток по 50 у кожній з різною часткою спадковості голштинів: I група — 75, II — 87,5, III — 93,75 та IV група — 100 %. Живу масу і екстер'єрно-конституційні особливості тварин вивчали за даними зоотехнічного та племінного обліку на 2–4-му місяці після першого отелення. При цьому враховували такі проміри: висота в холці, глибина грудей, ширина грудей, ширина в клубках (маклаках), коса довжина тулуба (палицею), обхват грудей за лопатками і обхват п'ястка. За співвідношенням відповідних промірів вираховували індекси будови тіла тварин, зокрема довгоногості (високоногості), розтягнутості (формату), масивності, збитості, тазо-грудний, грудний, глибокогрудості та костистості.

Встановлено, що підвищення частки спадковості голштинської породи в генотипі піддослідних корів супроводжувалося зростанням їх живої маси та промірів тіла. Так, жива маса первісток зросла із 515,0 (I група) до 556,6 кг (IV група), тобто збільшилася на 41,6 кг ($P < 0,001$). За названим показником чистопородні голштинські первістки переважали корів з часткою спадковості голштинів 87,5 % — на 21,0 ($P < 0,05$) та 93,75 % — на 12,7 кг. Висота в холці піддослідних корів зросла із 130,6 (I група) до 134,0 см (IV група). За цим показником первістки I групи поступалися тваринам II групи на 1,0 см, III — на 2,3 ($P < 0,01$) та IV — на 3,4 см ($P < 0,001$). Найнижчі проміри глибини і ширини грудей відзначали у первісток I групи (70,0 і 43,0 см відповідно). За названими промірами тварини IV групи переважали ровесниць I групи, відповідно, на 2,4 ($P < 0,05$) і 1,8 ($P < 0,05$), II групи — на 1,6 і 0,8 і III групи — на 0,9 та 0,4 см. Ширина в клубках у чистопородних голштинів становила 52,6 см, що більше, ніж у тварин з часткою спадковості голштинської породи 75 %, на 2,3 ($P < 0,05$), 87,5 % — на 1,2 та 93,75 % — на 0,5 см. Найнижчі проміри косої довжини тулуба і обхвату грудей спостерігалися у первісток I групи. За цими промірами тварини IV групи переважали ровесниць I групи, відповідно, на 4,6 ($P < 0,001$) і 5,5 ($P < 0,001$), II — на 2,3 ($P < 0,05$) і 1,4 та III — на 1,4 і 0,9 см. Найменший обхват п'ястка відмічений у первісток з часткою спадковості голштинів 75 %. Корови II, III і IV груп за обхватом п'ястка переважали первісток I групи, відповідно, на 1,1 ($P < 0,001$), 0,6 ($P < 0,001$) і 0,5 см ($P < 0,01$).

При порівнянні індексів будови тіла корів-первісток різних генотипів у більшості випадків різниця виявилася невірогідною, а їхня динаміка зі збільшенням частки спадковості голштинської породи — слабовираженою. Найвищі значення індексів масивності, збитості і грудний були у корів III групи. Вірогідна різниця спостерігалася лише за індексом масивності між первістками I і II групи — 2,1 % ($P < 0,05$) і за індексом костистості між I і IV групою — 0,4 % ($P < 0,05$).

Таким чином, підвищення частки спадковості голштинів у генотипі корів-первісток української чорно-рябої молочної породи супроводжувалося зростанням їх живої маси та промірів тіла.

Ключові слова: КОРОВИ-ПЕРВІСТКИ, ЧАСТКА СПАДКОВОСТІ ГОЛШТИНІВ, ЕКСТЕР'ЄР, ПРОМІРИ, ІНДЕКСИ БУДОВИ ТІЛА